

Sygn. akt II Ca 519/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Ewa Bazelan (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Anna Podolska – Kojtych

Sędzia Sądu Rejonowego Katarzyna Tarkowska – Miksza (delegowana)

Protokolant Starszy sekretarz sądowy Krystyna Melchior

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. od wyroku Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej z dnia 5 kwietnia 2013 roku, sygn. akt I C 54/12

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I., III. i IV. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

II Ca 519/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 czerwca 2011 roku powód J. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. kwoty 4.387,90 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 22 czerwca 2011r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych. Należności tej dochodził tytułem odszkodowania w oparciu o umowę ubezpieczenia m. casco jego samochodu osobowego marki M. (...) nr rej. (...), który w kwietniu 2011 roku uległ uszkodzeniu.

Na rozprawie w dniu 28 marca 2013 roku pełnomocnik powoda ograniczył roszczenie do kwoty 2.903,07 zł wraz z ustawowymi odsetkami, w pozostałej części cofnął pozew i zrzekł się roszczenia.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej:

I. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda J. S. kwotę 2.903,07 złotych z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od 22 czerwca 2011 roku do dnia zapłaty,

II. umorzył postępowanie w pozostałej części,

III. zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda J. S., kwotę 805,27 złotych tytułem zwrotu części kosztów procesu,

IV. nakazał pobrać od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej), kwotę 243,58 złotych, tytułem wydatków.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia Sądu Rejonowego:

W dniu 14 stycznia 2011r. strony zawarły umowę ubezpieczenia M. (MC), dotyczącą samochodu osobowego marki M. (...), nr rej. (...), stanowiącego własność powoda. Zgodnie z treścią aneksu do umowy, z tego samego dnia, strony ustaliły zniesienie udziału własnego powoda.

W dniu 27 kwietnia 2011 roku w miejscowości K. powód poruszając się tym pojazdem, uderzył w przebiegającą przez drogę sarnę (kozła). W wyniku zderzenia w samochodzie powoda doszło do uszkodzenia błotnika przedniego prawego, przedniego zderzaka, prawego przedniego halogenu, prawej przedniej lampy oraz prawego przedniego spryskiwacza.

Pozwany przejął na siebie odpowiedzialność za wynikłą ze zdarzenia szkodę, dokonał jej likwidacji i ustalił wysokość kosztów naprawy pojazdu na kwotę 1.509,84 zł. Kalkulacja ta była sporządzona w systemie E.. Pismem z dnia 24 maja 2011r., pozwany przyznał powodowi odszkodowanie w wysokości 1.509,84 zł, a po potrąceniu udziału własnego powoda w kwocie 500 zł, wypłacił mu sumę 1.009,84 zł. Nie odniósł się do złożonej przez powoda prywatnej opinii, sporządzonej przez K. K., w której koszt naprawy samochodu został ustalony na kwotę 5.397,74 zł.

W pisemnej opinii z dnia 8 września 2012r. oraz jej uzupełnieniu z dnia 23 stycznia 2013r., biegły z zakresu techniki pojazdów samochodowych wyliczył koszty naprawy w pierwszym wariantcie (przy założeniu użycia do naprawy oryginalnych części) na kwotę 4.412,91 zł, w drugim (przy wykorzystaniu części alternatywnych) na sumę 3.416,06 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie wskazanej wyżej opinii biegłego, którą Sąd podzielił, wyjaśnić powoda, zeznań świadka K. K. oraz dokumentów znajdujących się w aktach szkody nr: (...).

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie. Jako podstawę odpowiedzialności pozwanego Sąd wskazał art. 805 § 1 i 2 pkt 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę ubezpieczenia ubezpieczyciel zobowiązuje się w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, spełnić określone świadczenie w razie przewidzianego w umowie wypadku, a ubezpieczający zobowiązuje się zapłacić składkę. Świadczenie ubezpieczyciela polega w szczególności na zapłacie, przy ubezpieczeniu majątkowym-określonego odszkodowania za szkodę powstałego wskutek przewidzianego w umowie wypadku. Do odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela stosuje się zasady określone w art. 363 § 1 k.c. Zgodnie z jego treścią naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że nie był w zasadzie sporny zakres uszkodzeń, a istota sporu sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy ubezpieczyciel mógł przyjąć w sporządzonym kosztorysie cenę wymienionych tam części, potrzebnych do naprawy pojazdu, na poziomie cen części alternatywnych, bądź przy przyjęciu cen z bazy producenta lub oficjalnego importera, pomniejszone o wskaźnik zależny od okresu eksploatacji pojazdu. Innymi słowy, czy poszkodowany ma prawo żądania odszkodowania obejmującego koszty nowych części i materiałów służących do naprawy pojazdu.

Następnie Sąd Rejonowy odwołał się do orzecznictwa Sądu Najwyższego (uchwały z dnia 13 czerwca 2003 roku, III CZP 32/03, OSNC 2004/4/51, wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1970 roku, II CR 425/72, OSNCP 1973, nr 6, poz. 111, wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 lutego 2002 roku (V CKN 903/00, OSNC 2003, nr 1, poz. 15, wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1971 roku, III CRN 450/70, OSNC 1971, nr 11, poz. 205, uchwały Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 roku, sygn. akt III CZP 80/11) wskazując, że: odszkodowanie przysługujące od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej za uszkodzenie pojazdu mechanicznego obejmuje niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy pojazdu według cen występujących na lokalnym

rynku. W wypadku uszkodzenia rzeczy w stopniu umożliwiającym przywrócenie jej do stanu poprzedniego, osoba odpowiedzialna za szkodę obowiązana jest zwrócić poszkodowanemu „wszelkie celowe, ekonomicznie uzasadnione wydatki, poniesione w celu przywrócenia stanu poprzedniego, do których wydatków należy zaliczyć także koszt nowych części i innych materiałów, jeżeli ich użycie było niezbędne do naprawienia uszkodzonej rzeczy. Efekt w postaci naprawienia osiągnięty zostaje wtedy, gdy w wyniku prac naprawczych uszkodzony samochód doprowadzony zostaje do stanu technicznej używalności odpowiadającej stanowi przed uszkodzeniem. Zgodnie z zasadą pełnej kompensaty poniesionej szkody (art. 361 § 2 k.c.), poszkodowany będzie mógł domagać się od podmiotu odpowiedzialnego (ubezpięzyciela) odszkodowania obejmującego poniesione koszty wspomnianych prac naprawczych. Za "niezbędne" koszty naprawy należy uznać takie koszty, które zostały poniesione w wyniku przywrócenia uszkodzonego pojazdu do stanu jego technicznej używalności istniejącej przed wyrządzeniem szkody przy zastosowaniu technologicznej metody odpowiadającej rodzajowi uszkodzeń pojazdu mechanicznego. Dopiero jeżeli ubezpieczyciel wykaże, że prowadzi to do wzrostu wartości pojazdu, odszkodowanie może ulec obniżeniu o kwotę odpowiadającą temu wzrostowi. Sąd Rejonowy podniósł, że przedstawione stanowiska, mimo, że dotyczą umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, należy stosować również do odpowiedzialności autocasco, czy też minicasco. Strona pozwana nie wykazała, że użycie do naprawy oryginalnych części doprowadziłoby do wzrostu wartości pojazdu powoda. W tej sytuacji według Sądu Rejonowego przyjąć należy, iż powód ma prawo do zwrotu kwoty wskazanej przez biegłego, uwzględniającej ceny części oryginalnych, po pomniejszeniu o wypłaconą mu już sumę, tj. 2.903,07 zł (4.412,91-1.509,84).

Odsetki zostały zasądzone zgodnie z wnioskiem, tj. od dnia 22 czerwca 2011 roku. Skoro pozwany wydał decyzję o wysokości należnego powodowi odszkodowania w dniu 24 maja 2011r., to oznacza, że dysponował pełną wiedzą na temat wszystkich istotnych okoliczności sprawy.

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Rejonowy wziął pod uwagę, że przy wskazanej przez powoda wartości przedmiotu sporu na kwotę 4.387,90 zł, wygrał sprawę w części dotyczącej kwoty 3.403,07 zł (2.903,07 + 500), tj. w 77,55 %.

Jako podstawę powyższych rozstrzygnięć o odsetkach i kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał art. 481 § 1 k.c. i art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

W części, w której powód cofnął pozew i zrzekł się roszczenia, Sąd Rejonowy umorzył postępowanie (art. 355 § 1 k.p.c.).

Na podstawie art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. z 2010r., Nr 90, poz. 594, ze zmianami), Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanego kwotę 243,58 zł, tytułem części wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. zaskarżając wyrok w części, tj. co do punktów I, III i IV sentencji i zarzucił:

1. naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

a/ art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszzechstronny tj. z pominięciem dowodów z niektórych dokumentów, w szczególności z dokumentów powołanych w sprzeczności od nakazu zapłaty (i załączonych do tego pisma procesowego) w postaci: wniosku ubezpieczonego (powoda) o zawarcie umowy ubezpieczenia, polisy nr (...) nr (...) oraz ogólnych warunków ubezpieczenia minicasco ustalonych uchwałą Zarządu (...) SA nr (...) z dnia 7 stycznia 2008r. za zmianami ustalonymi uchwałą nr (...) z dnia 8 listopada 2010r. [dalej zwane: OWU (...)] - z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby Sąd I instancji wydając rozstrzygnięcie w sprawie miał na uwadze istnienie oraz treść obowiązującej pomiędzy stronami umowy ubezpieczenia wynikającej z postanowień zawartych w polisie ubezpieczenia oraz OWU (...);

b/ art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 286 k.p.c. poprzez nieprawidłową ocenę mocy dowodowej dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu techniki samochodowej i ustalenie wysokości należnego powodowi świadczenia pieniężnego na podstawie tej opinii w sytuacji, gdy sposób obliczania odszkodowania został określony przez strony w

umowie ubezpieczenia, a biegły sądowy podkreślił w opinii uzupełniającej, że nie został zobowiązany do wykonania kalkulacji kosztów naprawy zgodnie z OWU (...) i dlatego takiej kalkulacji nie wykonał;

c/ art. 227 k.p.c. poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczności faktyczne nie mające dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy istotnego znaczenia - przedmiotem tezy dowodowej zawartej w postanowieniu Sądu z dnia 14 czerwca 2012r. (dopuszczającym dowód z opinii biegłego sądowego mgr inż. P. M.) było ustalenie kosztów naprawy pojazdu powoda przy użyciu części oryginalnych oraz tzw. części alternatywnych bez zaznaczenia, że opinia ma uwzględniać postanowienia łączącej strony umowy ubezpieczenia, w szczególności postanowienia zamieszczone w OWU (...);

d/ art. 328 §2 k.p.c. poprzez zaniechanie wskazania w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dlaczego pominięte zostały dowody z dokumentów zgłoszonych przez strony, m.in.: dokument w postaci wniosku ubezpieczonego (powoda) o zawarcie umowy ubezpieczenia (dokument złożony przez pozwanego przy piśmie z dnia 18 maja 2012r.), z którego wynika, że stanowi on integralną część umowy ubezpieczenia oraz że do tej umowy zastosowanie mają powołane wcześniej OWU (...), dokument w postaci OWU (...) (powołany w sprzeciwie i do niego załączony),

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a/ art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że powód udowodnił wysokość należnego mu od pozwanego świadczenia, które wywodzi z umowy ubezpieczenia minicasco w sytuacji, gdy w sprawie nie został przeprowadzony (nawet zawnioskowany) dowód, który zmierzał do ustalenia faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy tj. ustalenia wysokości należnego powodowi świadczenia obliczonego w oparciu o postanowienia łączącej strony umowy, a w szczególności w oparciu o postanowienia OWU - wskazana przez biegłego wartość kosztów naprawy pojazdu powoda została obliczona z pominięciem treści umowy ubezpieczenia zawartej przez strony, o czym biegły wyraźnie informuje w opinii uzupełniającej;

b/ art. 805 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że przedmiotem łączącej strony umowy ubezpieczenia była odpowiedzialność cywilna powoda w związku z ruchem pojazdu marki M. (...) o nr rej. (...), podczas gdy przedmiotem ubezpieczenia był ten pojazd;

c/ art. 65 §1 i 2 k.c. w zw. z postanowieniami umowy ubezpieczenia m. casco potwierdzonej polisą (...) nr (...), której integralną częścią są postanowienia OWU (...), zwłaszcza §17 ust. 4, §18 ust. 1 i 2 OWU (...) poprzez pominięcie przy orzekaniu treści łączącej strony umowy ubezpieczenia minicasco.

Pozwany wniósł o:

1. zmianę wyroku Sądu I instancji w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed I instancją według norm przepisanych, stosownie do treści rozstrzygnięcia Sądu II instancji, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed sądem drugiej instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego w zakresie, w jakim wnosi o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, jest uzasadniona, gdyż Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.).

Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy powództwa albo merytorycznych zarzutów pozwanego.

Jak słusznie podnosi skarżący z treści pozwu i jego uzasadnienia wynika że powód wywodził dochodzone roszczenie odszkodowawcze z faktu zawarcia z pozwanym umowy ubezpieczenia minicasco samochodu M. (...), potwierdzonej polisą (...) nr (...). Natomiast z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że zasadność żądania pozwu była oceniana w taki sposób, jak gdyby powód zgłosił roszczenie z umowy ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, a nie z umowy dobrowolnego ubezpieczenia mienia powoda tj. należącego do niego pojazdu.

Tym samym trafnie zarzuca skarżący Sądowi Rejonowemu pominięcie przy orzekaniu treści łączącej strony umowy ubezpieczenia minicasco, pominięcie w tym względzie dowodów wskazujących na treść umowy i w konsekwencji brak odniesienia się do zasad ustalania wysokości odszkodowania ustalonych przez strony w umowie, co wskazuje na nierozpoznanie istoty sprawy w powyższym rozumieniu.

Istota sporu sprowadzała się do tego w jaki sposób winna być ustalana na potrzeby odszkodowania wartość części niezbędnych do naprawy uszkodzonego pojazdu (oryginalnych czy zamiennych, z amortyzacją czy bez). Jak już wskazano Sąd pierwszej instancji odwołał się w względzie do art. 361 § 2 k.c. i orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Jednakże wskazane przez Sąd Rejonowy zasady naprawienia szkody w pojeździe wynikające z przytoczonych orzeczeń Sądu Najwyższego, w tym zasada pełnego odszkodowania wyrażona w art. 361 § 2 k.c., dotyczą odszkodowania wynikającego z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (art. 822 k.c.) posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, gdyż z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych wynika, że w obowiązkowych ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej odszkodowanie wypłaca się w granicach odpowiedzialności cywilnej podmiotów objętych ubezpieczeniem, a ta odpowiedzialność jest uregulowana właśnie w kodeksie cywilnym (m.in. w art. 361 k.c.).

W tym względzie nie są trafne wywody Sądu Rejonowego jakoby przedstawione stanowiska Sądu Najwyższego, mimo, że dotyczą umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, należało stosować również do odpowiedzialności autocasco, czy też minicasco. Zasady te nie mają bezpośredniego przełożenia na inne umowy ubezpieczenia majątkowego, gdyż wówczas zakres odszkodowania, sposób jego ustalenia i tym samym należnego uprawnionemu świadczenia określa sama umowa (art. 805 § 1 i 2 ust. 1 k.c., art. 353¹ k.c.).

Już z art. 361 §2 k.c. wynika, że zawarta w nim regulacja granic naprawienia szkody ma zastosowanie w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy. Skoro niniejsze postępowanie nie wiązało się z obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów a z umową dobrowolnego ubezpieczenia minicasco, to zasady wyliczenia odszkodowania i sposób ustalenia świadczenia ubezpieczyciela określa przede wszystkim umowa, w tym ogólne warunki ubezpieczenia.

Sąd Rejonowy nie poczynił żadnych ustaleń co do tego jakie w tym względzie obowiązywały postanowienia łączącej strony umowy, co oznacza nierozpoznanie istoty sprawy i dlatego też na mocy art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy uchylił wyrok w zaskarżonej części i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białej Podlaskiej pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego (art. 108 § 3 k.p.c.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy w oparciu o znajdujące się w aktach dokumenty i ewentualnie inne dowody zgłoszone przez strony poczyni niezbędne ustalenia w tym zakresie i dopiero w oparciu o to możliwe będzie określenie przysługującego powodowi odszkodowania. Jednocześnie należy zaznaczyć, że z uwagi na stwierdzenie powoda jakoby nie otrzymał ogólnych warunków ubezpieczenia (k.187v) Sąd w pierwszej kolejności winien poczynić ustalenia w tym przedmiocie i przeanalizować czy powoływane przez stronę pozwaną postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia minicasco wiążą strony (art. 384 k.c.).

Dopiero ustalenie treści łączącej strony umowy umożliwi określenie zasad ustalania wysokości należnego powodowi świadczenia i umożliwi ocenę jakie okoliczności mają charakter istotny dla rozstrzygnięcia w tym względzie, a co za tym idzie ocenę czy przeprowadzone dowody (opinia biegłego) ich dotyczyły i czy powód udowodnił wysokość

należnego mu świadczenia. Dlatego też Sąd Okręgowy nie odnosi się do zarzutów apelacji w tym zakresie gdyż byłoby to przedwczesne, tym bardziej, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy będzie możliwe dalsze postępowanie dowodowe.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.